پښتانه اصلاً څوک دي ؟

تحقیق او څېړنه : (نثار احمد صمد)

” نوي څېړنی پښتانه د اصل او نسب په لحاظ آریایان او د هندو اروپایی کورنۍ د هغې ستری څانګي غړي بولی چی د هندو آریایی په نوم یادیږي “

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ -

د پښتنو د اصل او نسب په باره کی د ډیر پخوا څخه ډول ډول روایات او نظریات څرګند سوي دي څو چې د نولسمی پیړۍ معروف مستشرق او پښتو پیژندونکي (هنری راورټی) داسی وویل: « د هیڅ قوم د اصل او نسب په باره کی د نظریو اختلاف دومره زیات نه دی ، لکه د پښتنو د اصل او نسب په باره کی چی دی . » چا پښتانه د هغوی د خپل عنعنوی روایت په اساس بنی اسرایيل بللي او چا بیا قبطیان (فرعوني لړی) ګڼلي دي. چا په مغولو ورګډ کړي او چا د آرمنیانو، تاتاریانو، هپتالیانو او ساکانو په قطار کی درولی دي. چا بیا په عین وخت کی له راجپوتانو ، برهمنانو ، یونانیانو ، ترکانو ، عربانو او نورو سره ګډ کړي دي.

خو د پښتنو د اصل او نسب په باره کی تر ټولو عام او بیخی زوړ روایت هغه دی چی وایی پښتانه بنی اسرایيل دي . په دې هکله تر ټولو پخوانی تحریری سند چی دغه روایت پکښی راغلی دی ، هماغه د ابوالفضل « آيين اکبری » دی چی په ۱۵۹۷ ـ ۹۸ کی لیکل سوی دی . هغه په دې کتاب کی لیکی چی : « پښتانه ځانونه د بنی اسراییلو اولاده بولی » او پسی زیاتوی : « پښتانه په دې عقیده دي چی ډیر لیری نیکه یې چی افغان نومېدئ ، درې زامن لرل چی هغه سړبن ، غرغښت او بټن وو . » بل اثر د اخوند درویزه (تذکرة الابرار والاشرار) دی چی په ۱۶۰۳ ـ ۱۶۱۳ کی لیکل سوی دی او داسی وایی : « پښتانه د مهتر یعقوب اولاده ده چی د اسراییل په نوم یادیږی . د اسراییلو یو ډیر لوی مشر طالوت و . د طالوت څخه دوه زامن پاته سول چی یو یې آصف نومېدئ او بل یې افغان . د افغانانو طایفه د همدې افغان اولاده ده . » دریيم اثر د نعمت الله هروی (تاریخ خان جهان و مخزن افغانی) دی چی په ۱۶۱۲ ـ ۱۳ کی لیکل سوی دی . په دې هکله د مخزن افغانی لنډیز داسی دی :

« ملک طالوت د اسراییلو پاچا و ، خو دمخه له خپل مرګ نه یې د سلطنت امور مهتر داؤد ته ور وسپارل . دئ خپله وروسته له اووه څلويښت کاله سلطنت نه په یوه جګړه کی ووژل سو . ملک طالوت دوې ښځی لرلي او د مرګ په وخت کی یې دواړه امیدواری وې . وروسته له څه مودې نه د دواړو کره زامن وسول . مهتر داؤد چی د دغو میرمنو سرپرستي ور په غاړه وه ، د یوې د زوی نوم برخیا کښېښود او د بلی د زوی نوم ارمیا . کله چی د برخیا کره زوی وسو د هغه نوم یې آصف کښېښود او کله چی د ارمیا کره زوی وسو د هغه نوم یې افغنه کښېښود .

وروسته له مهتر داؤد نه مهتر سلیمان د اسراییلو پاچا سو . ده د ملک د چارو د نظم او اداريِ کار آصف او افغنه ته ور وسپارئ . د دغو دوو ورونو په تیره بیا افغنه اولاده چی په شام کی اوسېده دومره زیاته سوه چی له حسابه ووته . وروسته د مهتر سلیمان له مرگ نه د اسراییلو ورځ بده سوه . بخت نصر شام ونیو ، بیت المقدس يې وران کړ او د آصف او افغنه د اولادې دوه د سر سړي عزیز او دانیال يې له خپلو پیروانو سره بندیان کړل . بخت نصر وروسته د اسراییلو دوولس زره مهم خلک ووژل او پاته يې د آصف او افغنه سره غور ، غزنی ، کابل فیروز کوه او د کندهار شاوخوا سیمو ته فرار کړل . د افغنه اولاده په دغو سیمو کی میشته سوه .

کله چی خالد بن ولید مسلمان سو نو دغو خلکو ته يې مکتوب ور ولیږئ ، د اسلام د پیغمبر د بعثت زیری يې پر وکړ او د اسلام منلو ته يې ور وبلل . کله چی د افغنه اولادې ته د خالد مکتوب ورسېد ، یو شمیر مشران يې مدینې ته روان سول . په دغو مشرانو کی د بن افغان د ټولو نه ستر مشر قیص نومېدئ چی د نسب سلسله يې ملک طالوت او ابراهیم خلیل الله ته رسېده . خالد دغه خلک د پیغمبر حضور ته وروستل .

آنحضرت له هر یوه نه د نوم پوښتنه وکړه . د بنی افغان مشر ورته وویل چی د ده نوم قیص دی . حضرت پیغمبر ورته وویل : قیص عبرانی نوم دی . ځرنگه چی موږ عرب یو نو ستا نوم به وروسته له دې عربی او عبدالرشید وی .

عبدالرشید د خالد سره یو ځای په یو شمیر جگړو کی په میرانه وجنگېد او خالد حضرت پیغمبر ته د هغه د میرانی په باره کی معلومات ورکړل . حضرت پیغمبر عبدالرشید ته د بتان لقب ورکړ . بتان چی وروسته پټان سو ، هغه تیر ته وایی چی بیړی پرې تکیه وی . حضرت پیغمبر وروسته عبدالرشید خپل حضور ته ور وباله ؛ د خیر دعا يې ورته وکړه او د خپل یو صحابی او یو شمیر انصارو سره يې بیرته غور ته ولیږئ چی په خلکو کی د اسلام تبلیغ وکړی . د قیص عبدالرشید نه چی په کال ۴۰ هجری کی په اووه اتیا کلنی مړ سو ، دريِ زامن پاته سول . یو سړبن ، بل بیټنی او بل غرغشت . »

خو که موږ او تاسی د احادیثو ټول مشهور کتابونه (لکه صحیح بخاری ، صحیح مسلم ، جامع ترمذي ، سنن ابواؤد ، سنن نسایی ، ابن ماجه....) ولولو ، هیڅ دغه ډول ادعا یا اشاره نه ده پکښی ذکر سوې . او که د اسلامی تاریخ ټول معتبر آثار وپلټو ، هم به هیڅ دغسی ادعا او بیلگه پیدا نکړو . نو ځکه دا هسی یو روایت ، حدس ، گومان او قیاس دی چی هیڅ علمی او تطبیقی اساس نه لری . د رسول الله (ص) ټول حدیثونه ، فرمودې او قصې د احادیثو په شپږو معتبرو کتابونو کی راغلي دي چی د قیص پورتنی قصه په هیڅ دغو آثارارو کی نسته . نو ځکه دا صرف یوه تخیلی ادعا ده .

په هر صورت ، د نعمت الله هِروي څخه راوروسته هم ډیرو نورو واقعه نگارانو او هم پخپله پښتنو مؤرخینو لکه افضل خان ختک ، حافظ رحمت خان ، زردار خان ، او حتی قاضی عطأ الله خان ، پښتانه بنی اسراییل بللي دي . خو علمی سند او تاریخی ثبوت نلری .

په غربی مؤلفینو او څیړونکو کی د بنگال د شاهی آسیایی ټولنی رئِس ، سر ویلیم جونز (۱۷۴۶ ـ ۱۷۹۴) ، لومړنی شخص و چی د پښتنو د اصل او نسب دغه عنعنوي روایت ته يې د غربیانو جدی توجه ور واړوله او په یوه یادونه کی يې وویل چی کېدای سی پښتانه د یهودو له نسله وی .

په ۱۷۸۴ کی یو انگریز لیکوال ، هنری ونسیتارت ، سر ویلیم جونز ته یو لیک ولیږئ او په هغه کی يې هغه څه ورته ولیکل چی نعمت الله هروی لیکلي دي چی مخکی اشاره ورته وسوه . سر ویلیم جونز هغه عنعنوي روایت نور هم تقویه کړ چی د پښتنو اصل او نسب يې بنی اسراییلو ته ور کش کړی و . د

همدغه جونز د تبصرې څخه وروسته ډېرو غربیانو کوښښ وکړ چې دا ثابته کړی چې افغانان له اصله یهود دي . ورپسې غربی څېړونکی او مؤلف همداغه الګزنډر برنز دی چې افغانان یې « برنس » بولی او په ۱۸۴۱ کی د کابل په پاڅون کی د خپل ورور او یو بل همکار سره یو ځای ووژل سو . برنز په خپل یو کتاب (بخارا ته سفر) کی ولیکل چې پښتانه بنی اسراییل دي . بل لویدیځ مؤلف ، ویلیم مور کرافټ دی چې په ۱۸۱۹ ـ ۱۸۲۵ کی د هغه وخت په افغانستان او شا وخوا ملکونو کی ګرځېدلی دی ، پښتانه یهودانو ته ورته بولی . چارلس مېسن (۱۷۲۸ ـ ۱۷۸۶) یو بل پخوانی انګریز سیاح دی چې پښتانه یې په خپله سفر نامه (د مختلفو سفرونو خاطرات) کی اسراییل بللی دي . یو بل انګریز چې پښتنی سیمی ته تللی او داسی برداشت یې کړی چې افغانان بیخی د یهودانو غوندی ښکاری ، یو پوځي افسر دی چې جورج روز نومېږی او کتاب یې (افغانان ، لس قبیلې ، او د شرق سلطانان ـ ۱۸۵۲) عنوان لری . هغه د افغانانو څېړې د یهودانو بللي دي . او په ټینګار سره وایی چې پښتانه د لسو ورک سوو قبایلو څخه دي او ادعا کوی چې که هغوی په رښتیا هم له اصله یهود نه وای ، نو هیڅکله به یې ځانونه بنی اسراییل نه بلل . بل انګریز څېړونکی ډاکټر والټر بیلیو (۱۸۳۴ ـ ۱۸۹۲) دی چې په درو مختلفو آثارو کی یې پښتانه بني اسراییل بللی دي . مابعده انګریز هنری راورټی دی چې پښتانه د یهودو له نسله بولی ، ۱۸۵۴ . بل انګریز مؤرخ جان ملکم (۱۷۶۹ ـ ۱۸۳۳) دی چې وایی پښتانه پخپله ځانونه قسماً د مصر قبطیان او قسماً د اسراییلو نسل بولی خو دئ دا نظر او دا روایت ردوی او داسی وایی : « هیڅ داسی کتیبه نه ده پیدا سوې چې دا عقیده تایید کړی چې پښتانه د یهودانو له نسله دي او د دوی خپله مبهمه عنعنه په داسی یوه موضوع کی د یو ثابت حقیقت په حیث نسی منل کېدای » (جان ملکم : د فارس تاریخ ، لومړی ټوک ، ۵۹۷ مخ) .

په هر صورت ، پورتنی ادعاګانی (چې وایی پښتانه د بنی اسراییلو له نسله دي) یا په عنعنوي روایاتو بنا سوي دي او یا په عادی مشاهداتو . اما کومی اصولی او دقیقی څېړني چې د پښتنو د تاریخ ، ژبی او اجتماعی خصوصیاتو په باره کی د نولسمی پیړۍ د آوایلو نه را دېخوا ته سوي دي ، د هغو په نتیجه کی دا ټول نظریات رد سوي دي . نوي څېړنی پښتانه د اصل او نسب په لحاظ آریایان او د هندو اروپایی کورنۍ د هغې ستری څانګی غړي بولی چې د هندو آریایی په نوم یادېږی .

لومړنی غربی مؤلف چې د پښتنو د اصل او نسب په باره کی یې عنعنوي راویات په کلکه رد کړل ، منستیوراټ الفنسټن (۱۷۷۹ ـ ۱۸۵۹) دی چې مشهور اثر یې (د کابل سلطنت بیان) نومېږی او په ۱۸۱۴ کی یې تألیف کړی دی . دا کتاب د پښتنی ټولنی د اصولی مطالعې په برخه کی داسی دقیق او نفیس اثر دی چې تر اوسه یې سارئ نه دی لیکل سوی . دئ لیکی چې د پښتنو اصل او نسب چې بنی اسراییلو ته راجع کیږی ، د بطلان دلیل یې په خپله په همدې روایت کی پروت کی : ځکه دا روایت ساول (ملک طالوت) د ابراهیم پیغمبر پنځه څلویښتم پښت ګڼی . خو د دي دوو ټکو څخه اول یې د تورات سره قطعاً اړخ نه لګوی او دوهم ټکی یې منطق نه منی . ځکه یوازی اووه دیرش پښته شپاړس سوه کاله نه کیږی .

اما کوم غربی مؤلف چې د پښتنو د اصل او نسب په باره کی لومړی ځل ډېره وسیعه او دقیقه اصولی څېړنه وکړه او د پښتنو د یهودي بللو روایت یې سخت رد کړ ، همداغه لوی مستشرق او د بشری علومو مشهور جرمن عالم برنارډ ډورن (۱۸۰۵ ـ ۱۸۸۱) دی . ډورن د خپل علمی ژوند یوه لویه برخه د پښتنو د ژبی او تاریخ مطالعې ته وقف کړې ده . نوموړي د خپلو ډېرو نورو کارونو تر څنګ د خواجه نعمت الله هروی (تاریخ خان جهانی و مخزن افغانی) په انګریزی ترجمه کړی او په ۱۸۳۶ کی یې په لندن کی چاپ کړی دی . ده پر دې ترجمه یو لړ ډیر پاخه او ارزښتناکه یاداښتونه لیکلي او د کتاب سره یې ضمیمه کړي دي چې په یوه برخه کی یې داسی لیکی : « دا چې د فارسی ژبی مؤرخین پښتانه د

یهودو له نسله ګڼي ، دا پرته له یوې خبرې نه د کوم بل شي ثبوت نسی کېدای او هغه دا چی دغه لیکوالان روایات ، پرته له دې چی ماهیت یې معلوم کړی ، د خپل دود په اساس ، د مسلمو حقایقو په توګه ثبتوی . » (د افغانانو تاریخ ، یاداښتونه ؛ ۱۸۳۶ ، لندن ؛ ۶۵ مخ) . ډورن وړاندی ځی او د هغو ټولو مؤلفینو نظریات او روایات علمأ او منطقأ ردوی چی وایی پښتانه د یهودو له نسله دي او دې نتیجې ته رسیږی چی پښتانه د هندو اروپایی ولسونو د ستری کورنۍ غړی دي خو په عین وخت کی یې یو ځانته لرغونی ولس ګڼی .

په معاصر وخت کی پوهانو د یو ولس د اصل او نسب د معلومولو یوه ښه لار د هغه ولس د ژبی د اصل او ریښې د ماهیت څرګندول ګڼلی دی او د پښتو ژبی په باره کی هم په دې ارتباط کافی څیړنی سوي دي چی له مخی یې هغه د سامی او عبرانی ژبو سره تقریبأ هیڅ او برعکس د هندي ـ آریایی او سنسکریت ژبی سره اساسی تړاو ثابت سوی دی .

دا لا څه ، که د پخوانیو ادعاګانو څخه تیر سو (چی وایی پښتانه د بنی اسراییلو نسل دی) ، نن د ساینسی او ارثی پلوه هم دا ثابته سوې ده چی پښتانه د بنی اسراییلو ذات نه دی . د وینو هغه سمپلونه چی د یو شمیر پښتنو څخه اخیستل سوي او معاینه سوي دي ، داښیی چی هغوی د ارثی پلوه په بنی اسراییلو نه ورګډیږی او هیڅ خونی تړاو نه ورسره لری .

اوځار برتانوي پروفیسور (تیودور پرفیت) څو کاله مخکی د پخوانیو افسانوي روایاتو پر بنا ادعا کوله چی پښتانه د لرغونو بنی اسراییلو اولاده ده . نو هغه و چی د دې تخیلی ادعا د ثابتولو لپاره یې په ۲۰۰۸ او ۲۰۰۹ کی د یو شمیر پښتنو پر (ډي . ان . اې) باندی یو لړ لابراتواري معاینات وکړل ، خو دا یې دا ثابته نکړه چی پښتانه د لرغونو بنی اسراییلو سره د وینی تړاو لری . ډاکټر پرفیټ مخکی د جنوبی افریقا یو توکم (لیمبا) تر پرله پسي بیولوژیکی معایناتو وروسته د لرغونو بنی اسراییلو د یو ورک ټبر په حیث ثابت کړی و ، خو د پښتنو په باب یې دغه ساینسی مطالعات ناکام سول .

بیا په ۲۰۱۰ کی د هندوستان د ممبئ « د ایمیونو هیماتولوجی د ملی انستیتوت » د ارثی علومو ماهري شهناز علی د اترپردیش ایالت مرکز (لکنو) ته نږدې د ملیح آباد په سیمه کی چی ګڼ شمیر اپریدي پښتانه اوسیږی ، د زیاتو پښتنو د وینو سمپلونه واخیستل او د اسراییلو په حیفا کی یې « د اسراییلو د تکنالوجی په انستیتوت » کی د اسراییلی ساینس پوهانو په کومک تر دقیقو معایناتو او څیړنو لاندی ونیول . خو د هغوی « ډي . این . اې » یو ځل بیا دا علمأ ثابته نکړه چی پښتانه د بنی اسراییلو نسل دی . شهناز علی ته د اسراییلو خارجه وزارت د دې څیړنو او ګرویږنو ټول مصارف ورکړي وو او پوره درې میاشتی یې هلته دا معاینات او مطالعات وکړل مګر دا ګرده ټیم ناکام سو .

په اسراییلو کی د یوروشلیم پوهنتون د بشر پیژندنی د دیپارتمنت یوه څیړونکې میرمن (شلوا نییل) وایی چی « پښتانه د روایتی او شفاهی تاریخ له مخی په ویاړ سره ځانونه بنی اسراییل بولی . خو د معایناتو او لابراتواری کتنو څخه دا تړاو علمأ هیڅ نه دی ثابت سوی . ډی این اې دا معلومولای سی چی پښتانه د کومی سیمی څخه راټوکېدلی دي . خو دا هیڅ نه یقیني کوی چی هغوی دی د یهودیانو سره ارثی تړاو ولری . »

د لکنو پوهنتون یو استاد (نورس اپریدی) هم پرله پسي زیار باسی چی د پښتنو د یهودیت سابقه ثابته کړی او اسراییلو ته یې سفرونه او هلته یې څیړنی هم کړي دي خو هیڅ نتیجه یې نه ده ورکړې . دئ وایی چی « پښتانه په نړۍ کی یوازینی هغه ټبر دی چی د لسمی پیړی راهیسی د یهودي ، عیسوي او یا

مسلمانو مؤلفینو لخوا (که مذهبی دي یا سیکولر) د لسو ورک سوو بنی اسراییلی قبیلو څخه د یوې قبیلې ډیره ادعا وربانده سوې ده . » خو د وینی سمپلونه یې د یهودو سره نسلي تړاو نسی ثابتولای .

په دې هکله وروستي لابراتواري معاینات د امریکا د حکومت د وراثتی شورا د اداري لخوا تیر کال وسول . دغه ټیم د افغانستان او پاکستان د څو سوو پښتنو د وینو سمپلونه واخیستل او هغه یې تر یو لړ دقیقو لابراتواری معایناتو او مطالعاتو لاندی ونیول ، څو چی د ۲۰۱۲ د مارچ پر ۲۸ یې نننی پښتانه د لرغونو بنی اسراییلو ذات او نسل ثابت نکړ ، بلکی اعلان یې وکړ چی اوسني افغانان (که پښتانه دي ، یا تاجک ، یا هزاره) ټول دلته د پنځه زره کالو راهیسی اوسیږی او ګډ ژوند لری . او زیاته یې کړه چی پښتو ژبه نه سامی ده نه خارجی ، بلکی د آریایی څانګی څخه ده چی په هندو- اروپایی کهول پوری اړه لری .

بنه ، نو آیا بیا هم کوم شک پیدا کېدای سی چی پښتانه ناحقه او بې دلیله په بنی اسراییلو پوری وتړو ؟ آیا دغسی بې موجبه او بې استناده ادعاګانی « سیاسی مانورې » او « مرموزی نقشې » نسو بللای ؟

اوس به مسأله له بلی زاویي څخه هم وشنو ، یعنی یو څه به شا ته ولاړ سو او د پښتو ژبی تړاو به د سامی ژبو (خصوصأ عبرانی او عربی) سره وڅیړو . په لرغونو زمانو کی د آریایی او سامی مدنیت روابط څه نا څه موجود وو .عربو مؤرخینو هم له پخوانۍ زماني څخه د بنی اسراییلو خروج د خراسان پر خواوو ذکر کړی دی او دا یې راوړي دي چی د یهودو ځینی ډلی پر دې خواوو آبادی وې (معجم البلدان ؛ ابوالفداد) . که موږ د جغرافیې پخواني کتب وپلټو همداسی ښکاری چی د اسلام په لومړۍ دوره کی په بلخ ، هرات او نورو ښارونو کی ځینی یهود اوسېدل . مثلأ حدود العالم (د ۳۷۲ هجری قمری کال تألیف) د ګوزګانان مرکز او پایتخت (یهودان) بولی ، او وایی چی په ګوزګانان (اوسني جوزجان) کی د عربو ځینی ډلی هم اوسېدلې چی پوونده وو او د خراسان تر نورو عربو دوی سره پاشلي پراته وو .

د دغو تاریخی دلایلو څخه دا ویلای سو چی د آمو په جنوبی ورشوګانو او د ګوزګانان او خراسان په حدودو کی د اسلام تر وختو پوری لا هم یهود او عرب یعنی سامی خلک موجود وو . دا خو طبیعی خبره ده چی د دوو قومونو ګډون او نژدې والی د دوی پر ژبو او اخلاقو یو له بله اثر کوی . نو ښایی چی هم د دغه اثر نتیجه وی چی په پښتو ځینی عبری یا عربی لغات ګډ سوي وی او له دغه کیفیته ځینی خلک په دې فکر کی لوېدلي وی چی پښتو هم عبري یا عربي ته ورته سامي ژبه ده .

مګر وروسته چی د اروپا محقق پوهان راغلل ، دا ژبه او د دې ژبی قواعد او اصول یې په علمی معیار وکتل ، نو دوی په ښکاره د پښتو د سامي توب نظریه افسانه وګڼله او د پښتنو تعلق یې د بنی اسراییلو سره خورا لیری وباله .

د اوسني تاریخ اساس پر مشاهداتو او څرګندو دلایلو ایښو کیږی او سړی نسی کولای چی د تشو اقوالو په تاریخی پلټنو کی د ځان ویسا وکړی ، البته که روایات او عنعنات د مشاهداتو سره مرستي سی ، نو هغه تاریخی خبره به خورا ټینګه وی . په اوسنیو علمی اساسونو کی چی د تاریخ لپاره خورا اهمیت لری ، د ژبو مقایسه او پرتله کول دي . د کومو قومو ژبی چی سره ورته وی ، سړی حُکم کولای سی چی دوی هم سره خپل او سره نژدې دي .

پښتو معلومه ده چی ډیرو آریایی ژبو او زند او سنسکریت ته ورته ده . د آریایی ژبو سره عنصری او اساسی ګډون او اشتراک لری . سامی ژبو ته نه د قواعدو ، نه د لغاتو او محاورو له خوا ورته ده ، نو ځکه پوهانو د پښتو د سامي توب نظریه نه ده منلې .

دا چی د پښتو او عبري ځینی لغتونه سره مشابه دي (لکه غر ، غور = ګور ، جمع يې ګورم ؛ ويشلې = شلځ.....) مګر که موږ په غور او ځیر وګورو کټ مټ همدا کلمات په اويستا او سنسکريت کی هم سته . نو که موږ دا خبره ومنو چی د عبری ژبی ځینی کلمات د آریایي پخوانیو ژبو سره ورته دي ، نو باید آریایي ژبی هم له سامی کورنۍ څخه وګڼو ؟! خو دا خبره د علم او تحقیق له مقیاسه ډیره لیری ده . ښه ، اوس نو سړی ویلای سی چی غر ، غرڅه ، غلجی ، غرستان ټول آریایي دي . که په عبری ژبه کی (ګور) وی ، وي دې ، هر شی خپل نژدې ته راجع کیږی ، نه لیری ته . بل لغت هم (اور) دی چی په پښتو کی اور (یعنی آتش) بلل کیږی ، په کلداني ژبه هم هغه ته اور وایی خو په عبري ژبه بیا اور (نور ، رونا ، روښنایی) ته وایی چی لږ پښتو ته ورته ښکاری مګر دا کوم بنسټیز تړوا نه دی چی له مخی يې عبراني او پښتو د عین ټبر ژبی وبولو .

ځکه نو د پښتو لغاتو او کلماتو نښلول په سامی ژبو پوری کوم علمی اساس نه لری . او فقط دا فکر د بنی اسراییلو او سامی کهولو له نژدې هستوګنی او ګاونډې توب څخه پښتو ته پیدا سوی دی .

دلته باید دا خبره هم په لنډ ډول ذکر سی چی له پخوانو زمانو څخه د هند لخوا د اقوامو روابط د سامی اقوامو سره جاری وو . د سِند په اوسنۍ علاقه کی د « موهنجو دیرو » کشفیات دا ښیی چی شپږ زره کاله دمخه یو مشترک مدنیت د دې ځایه تر بابل او آشوره موجود و . وروسته چی آریایي اقوام پر هند مسلط سول ، نو د دوی تجارتی او د تګ راتګ روابط هم طبیعی دي ، په دې تعامل او ارتباط کی ضرور ژبی هم یو پر بل باندی اثر کوی ، لغات او کلمات يې هم یو له بله اخیستل کیږی او سره ګډیږی . مثلاً موږ ډیر سوچه او لغړ آریایي د سنسکریت لغات وینو چی په عربی ژبه کی هم کټ مټ سته ، او دا لیری نه ده چی دغه لغات په تجارتی او اجتماعی تعامل کی له هنده عربو ته تللي وی ، یا ځینی لغات له عربی څخه هند ته راغلي وی . د مثال په توګه د (اپت) پښتو کلمه وګورئ ! عربی آفت جمع يې آفات مستعمله ژوندۍ کلمه ده ، چی په سنسکریت کی هم عیناً اپت یا اپتی د فاجعې ، بد بختی ، پریشانی او خفت او رسوا توب په معنی ده . په پښتو کی هم دغه کلمه په همدغو معناوو کټ مټ ژوندی ده لکه په دې لنډیو کی :

لکه شین کښت ړلیو زمول کړم .... راباندی راغله له آسمانه اپتونه

د ویر اپت راباندی راغی .... په بیلتانه کی د زړه وینی تویومه

ځکه چی سنسکریت ژبه پښتو ته خورا نژدې ده ، نو دلته موږ دا ویلای سو چی اپت هم آریایي کلمه ده او پښتو او سنسکریت له عربی څخه نه ده اخیستې .

نو که داسی کلمات ومومو چی اوس هم په پښتو کی وی ، هم په عربی او په نورو آریایي ژبو ، سنسکریت او زند کی هم وی ، دلته نو موږ په ټینګه ویلای سو چی هغه کلمې آریایي دي او د سامی ژبو څخه نه دي راغلي ، بلکی ښایی چی له آریایي ژبو څخه سامی ژبو ته نقل سوي وی ، او دا خبره دلیل هم نه ګرزی دې ته چی موږ دې پښتو له سامی کهوله وبولو .

هر څه باید په تاریخی او لغوي پلټنو کی ولټول سی او پسی معلوم او ثابت سی . سامی ژبی پخوانو متمدینو قومونو لکه بابل ، آشور ، فنیقه ویلې . سامی ژبی دا ډولونه لری :

الف : آرامی : د بابل زړه ژبه ده چی سریانی او کلدانی يې ځانګی دي .

ب : عبرانی : چی تورات په دې ژبه دی . اسراییلیانو آرامی او کلدانی سره ګډه کړه .

ج : عربی : په سامی ژبو کی خورا ښه او مشهوره ژبه ده چی عربی ملتونه يې وايی او د اسلام او قرآن مقدسه ژبه بلله کيږی . حبشي او سومالیایی ژبی هم د عربی څانګی دي .

په عمومی ډول ژبی د ادايني له پلوه پر دوو برخو ويشل کيږی چی ثابتی او اوښتونکی دي . ثابتی هغه ژبی دي چی د اوښتلو او اشتقاق وړتيا نلری لکه چينايی ، او د ليری ختيځ ژبی او هم د لاتينی امريکې د بومی خلکو ژبی .

اوښتونکي (متصرفه) ژبی هغه دي چی د تصريف او اړولو او اشتقاق قابليت ولری ، په کلماتو پوری دمخه هم ملحقات نښلی او وروسته هم (يعنی پري فيکسس او سفيکسس يا مختاړې او روستاړې) . اوښتونکی ژبی دوې څانګی لری :

لومړی ـ آريايی ژبی دي ؛ چی زموږ د وطن اريايی نسل خبری په کوی . هر ځای چی زموږ له خاورو څخه آريايان تللی دي د دوی ژبو ته آريايی وايو ، او اروپايان « هندو اروپايی » هم ورته وايی . دا ژبی شمالي او جنوبی څانګی لری. شمالی يې د اروپا آريايی ژبی دي لکه: لاتينی ، يونانی ، سلتی ، سلاوی ، تيوتونيک . جنوبی يې د آسيا آريايی ژبی دي لکه سنسکريت ، زند ، پښتو ، پاړسو .

دوهم ـ سامی ژبی چی پورته وويل سوې .

بايد ووايو چی د اصلی او لرغونی آريايی ژبی کوم اثر او نخښه اوس نه ده پاته. خو پښتو د هغې سره نژدې والی لری . لکه سنسکريت او اويستا چی ځنی زيږېدلي دي ، پښتو هم د هغې ژبی لور ده .

فلهذا ، پښتو د هندو اروپايی يعنی آريايی ژبو څخه ده . ځکه چی د آريايی پښت زانګو دغه زموږ د هيواد مځکی دي . نو اصلی آريايی ژبه هم دلې ويله کېده ، او دلې په خپله پاته ده ، يا يې لور پښتو تر اوسه په دغو غرونو کی ژوندۍ ده .

بلخوا ، که سړی د مارګنسترن نظريه ومنی او پښتو د ساکا يوه لهجه وګڼی ، نو معنی به يې دا وی چی پښتو لږ تر لږه دوه زره کاله پخوا معموله وه . ځکه د ساکانو مشران د ميلاد نه تقريباً سل کاله دمخه يعنی د ۹۷ قبل الميلاد په شا وخوا کی ، په ننني پښتونخوا کی مسلط سول او په پنځم ميلادی کال کی يې سلطه پای ته ورسېده او په دې پسی يې ژبه هم لادرکه سوه . اوس سوال دا دی چی پښتو او « ساکا » خو ، اساساً د ايرانی ژبو په شرقی ډله پوری مربوطی ډلی دي ، نو پښتو دا دومره قوی د هندي ژبو خصوصيات له کومه کړل ؟ دا سوال دوه احتمالی ځوابونه لرلای سی : يو دا چی پښتو له اصله يوه ايرانۍ ژبه وه او د هندی ژبو ډېر زيات عناصر ، لکه څنګه چی ډارمستېټر او نور وايی ، وروسته ورداخل سوي دي . بل دا چی پښتو د اول سر نه داسی يوه ژبه وه چی هم يې د هندي ژبو خصوصيات لرل او هم د ايرانی ژبو . راځی چی لومړی دا اول احتمال وڅيړو : د يو قوم ژبی ته د يو بل قوم د ژبی په ډيره وسيعه پيمانه خصوصيات ، معمولاً ، هغه وخت ورداخلېدلای سی چی لومړی قوم د دوهم قوم تر ډيری قوي او اوږدې سياسی او ثقافتی سلطې لاندی راغلی وی . خو تاريخ شاهد دی چی د پښتنو ملک په اسلامی عصر کی هيڅکله هم د هندوستان تر دغه راز سلطې لاندی نه دی راغلی ، بلکی په دې دوره کی ډېر ځله هندوستان د افغانانو او پښتنو تر سياسی سلطې لاندی راغلی او اساساً همدا کار په هند کی د اسلام او اسلامی ثقافت د خپرېدو سبب ګرځېدلی دی . اما له اسلام نه وړاندی داسی يوه دوره تيره سوې ده چی په هغې کی د پښتنو ملک د هندوستان تر يوې قوي او طولانی سياسی او ثقافتی سلطې لاندی راغلی و . دا دوره د موريا د کورنۍ د واکدارۍ عصر دی چی د چندرا ګوپتا د واکدارۍ له سر نه (۳۲۳ قبل الميلاد) پيل سوې او د آشوکا په مرګ (۲۲۷ ق . م) پای ته رسېدلې ده او نږدې سل کاله يې دوام کړی دی . په واقعيت کی همدا يوازينۍ دوره ده چی کېدای سی پښتو ته د هندي ژبو خصوصيات په

دومره وسعت او قوت ورننوتی وی ، او که دا خبره همداسی وی ، نو پښتو به لږ تر لږه دوه نیم زره کلنه او حتی تر هغه هم زړه ژبه وی . اما کله که سړی هغه اول احتمال ومنی او داسی وګڼی چی په پښتو کی د هندي او ایرانی ژبو خصوصیات آن د اول سر نه موجود وو ، هلته نو بیا د ترومپ نظریه تقویه کیږی او پښتو د هندي او ایرانی ژبو تر منځ یوه ډیره لرغوني د اتصال کړۍ یا په بل عبارت د دغو دوو کورنیو د یو شمیر ژبو د انشعاب منشأ ګرځی .

که مسأله د خپل تل نه وڅیړو ، نو د یو تریخ واقعیت په توګه به ووینو چی په یو زیات شمیر معتبرو پخوانیو تألیفاتو او تاریخونو کی داسی مطالب لیکل سوي او بیا په تواتر په نورو پخوانیو آثارو کی داخل سوي او په نهایت کی یې ځینو معاصرو تحقیقی څیړنو ته لاره پیدا کړې ده چی اساسأ خیالی او افسانوي ماهیت لری او د واقعیتونو سره اړخ نه لګوی . د دې خبری یو ډیر لوی دلیل دا دی چی یو پخواني مؤلف هر څه لیکلی دي ، ځینو نورو پخوانیو مؤلفینو په پټو سترګو رانقل کړي دي او وروسته بیا معاصرو آثارو ته هم ور داخل سوي دي . په پخوانیو ځینو تاریخونو او آثارو کی ریښتیا هم ډیر زیات داسی خیالی او جعلی روایتونه او خام مطالب راغلي دي چی یو یې هم د اصولی کره کتنی او منطقی استدلال تاب نه لری . یو مثال د پښتنو په باره کی د افغنه او قیص عبدالرشید افسانه او د هغې پر اساس باندی د پښتنو د نسب جوړه سوې شجره ده ، چی هم د منطقي پخواني او ځینی اوسني تاریخونه پرې ډک دي ، او هم په پښتنو کی د ډیر پخوا نه په شفاهی ډول رایجه سوې ده . خو که دا او داسی ډیر نور د پخوانیو تاریخونو او آثارو مطالب د اصولی اجتماعی او تاریخی کره کتنی د معیارونو پر اساس وڅیړل سی نو یقین دی چی واقعی اړخ به یې پر افسانوي اړخ دومره غالب سی چی دا ټول روایت به باد یوسی .

په هر حال ، علمی تتبعاتو ثابته کړې ده چی پښتانه آریایان دي او لرغونی ټاټوبی یې « آریانا ویجه » ده . هغوی نه د فلسطین مهاجر دي او نه د بنی اسراییلو اولاده . د بنی اسراییلو له ذاته د هغوی بلل صرف پر احتمالاتو ، حدسیاتو ، قیاساتو او تشو ګومانو باندی ولاړ دی ، ځکه :

لومړی ـ په ټول افغانستان او پښتونخوا کی هیڅ کومه کتیبه نه ده پیدا سوې چی پښتانه د بنی اسراییلو نسل وښیی ، حال دا چی د آریایی توب سره یې د اتصال په لسګونو ډېرلیکونه میندل سوي دي (مثلأ د کندهار مډیګک ، د سِند موهنجو دیرو...)

دوهم ـ په غور ، غزنی ، کابل ، فیروز کوه او د کندهار په شاوخوا سیمو کی تر ننه هم کوم لرغونی کنیسه (یهودي معبد) نه دی کشف سوی لکه نعمت الله هروی چی وایی د ننني پښتنو بنی اسراییلی اجداد همدغو سیمو ته راغلل او آباد سول . که په کابل او هرات کی کومی دوې درې کنیسې موجودی وې ، د هغو سابقه یوازی سلو ـ دوو سوو کالو ته رسېده (دا کنیسې د هغو یهودي مهاجرو وې چی د فلسطین څخه راغلي وو، خو په ۱۹۴۸ کی هلته د اسراییلی دولت تر استقرار وروسته بیرته ولاړل) . هغوی د لومړۍ ورځی نه یهود او دین یې موسوي و ؛ نه پښتانه ول ، نه بل څه .

دریم ـ په هیڅ اسلامی تاریخ ، په هیڅ نبوي حدیث او هیڅ اسلامی معتبر اثر کی د بنی اسراییلو سره د پښتنو د نسلي تړاو یادونه او ذکر نسته (لکه پورته چی مو د نعمت الله هروی نقل اقتباس کړ) .

څلورم ـ د پښتنو ژبه (پښتو) چی ډیره لرغوني یعنی دوه نیم زره کلنه ده هیڅ د جوړښت ، ګرامر ، لغاتو او لهجې له مخی د عبري (یعنی بنی اسراییلو د ژبی) سره ورته والی او پیوند نلری بلکی د آریایی ژبو سره د تړاو په سلګونو مضبوط مثالونه لری .

پنځم ـ د پښتنو د بنی اسراييلی بللو ادعا له ابتدا نه د « روايت او ګومان » څخه راپيل سوې ده چی هماغه د ابوالفضل انګېرنه ده چی وايی « پښتانه ځانونه د بنی اسراييلو اولاده بولی.... پښتانه په دې عقيده دي چی ډير ليری نيکه يې چی افغان نومېدئ ، درې زامن يې لرل چی هغه سړبن ، غرغښت او بټن وو » . په دې ادعا کی هيڅ کره سند ، ثبوت ، دليل او اساس نسته بلکی د نن ورځی په حساب د يوې آوازې را انتقالول دي چی مابعده مؤلفينو پسی تکرار کړي دي .

شپږم ـ مهمه دا چی بنی اسراييل د تاريخ په ټولو دورو کی (که په فلسطين کی وو او که شړل سوي وو) هيڅکله ډير نه دي بې اتفاقه سوي ، خو پښتانه بيا هيڅکله ډير نه دي متفق سوي ! دا څنګه د وينی د تړاو خصوصيت دی چی داسی ژر برعکس سو ؟

اووم ـ لابراتواري او بيالوژيکی دقيقو معايناتو دا ثابته نکړای سوه چی پښتانه د لرغونو بنی اسراييلو سره نسلی تړاو لری بلکی دا ټبر يې د همدې سيمی بومی ، اصلی او ځايی توکم بللی دی او د هغوی ژبه يې هم په آريايی څانګه پوری مربوط ګڼلې ده .

په هر صورت ، د پښتنو شجره تر سړبن ، غرغښت او بيټنی پورته چا ته علمأ معلومه نه ده او نه هم تر ننه علمأ ثابته سوې ده . بلکی ها خوا ته چی هر څه ويل کيږی ، صرف ګوماني ، تخمينی او افسانوي ماهيت لری . يو پخواني مؤلف چی هر څه ليکلی وی ، ځينو نورو پخوانيو مؤلفينو په پټو سترګو رانقل کړي دي او وروسته بيا معاصرو آثارو ته هم داخل سوي دي .

خو د معاصری تاريخ ليکنی ميتودونه پر نقد او ارزوني ولاړ دي او مؤرخ بايد خپلو ټولو مأخذونو ، مدارکو ، کتبی اسنادو او نورو خورو ورو پاڼو ته د نقد او کره کتنې په سترګه وګوری ، او کره او کوټه سره بيل کړی . د اوسنۍ زمانې پلټونکی مؤرخ دې ته اړ دی چی د خپلو ټولو خبرو او ادعاګانو اسناد وښيي .

نو د پښتنو او زموږ د سيمی د نورو ولسونو د پخواني اجتماعی ژوند په باره کی د واقعی او حقيقی اطلاعاتو د تر لاسه کولو لپاره يو ډير اساسی او حتی ضروری شرط ، د علمی اجتماعی مطالعاتو د اصولو په اساس د پخوانيو تاريخونو او تأليفونو جدی او دقيقه کره کتنه ده . په دغسی کره کتنه کی بايد دغه آثار په کاملأ آفاقی ډول چاڼ سی او کومی برخی چی يې له حقايقو او واقعيتونو سره اړخ نه لګوی په هغو ټولو د بطلان خط کش سی او نور د اجتماعی او تاريخی مطالعاتو د آثارو مخونه پرې تور نسی .

والسلام (ن . صمد)